

Právne vedomie

Právne vzťahy

Právna spôsobilosť

Právne vedomie je ovplyvnené:

- A) Znalosťou práva – obnáša – rozlišovanie právneho a protiprávneho správania, informovanosť o spôsobe správania vynútitel'ného právnou mocou;
- B) Názormi na spravodlivosť – čo možno označiť za spravodlivé, určenie hodnôt, ktoré má právo ochraňovať;
- Zodpovednosť za porušenie práva – *neznalosť práva neospravedlňuje.*

Právne vzťahy:

= vzťahy medzi subjektami, nositeľmi subjektívnych práv a povinností

- Jeden má **právo** niečo **požadovať**, druhý má **povinnosť** požadované **splniť**.
- vzťah musí existovať v súlade s právom;
- vzniká na báze právnych skutočností.

Podoby právnej skutočnosti:

- A) právna udalosť – prírodná katastrofa, narodenie, smrť;
- B) individuálny právny akt – vydaný orgánom štátnej správy, súvisí s konkrétnou osobou;
- C) právny úkon – spísanie závetu, uzatvorenie zmluvy, trestný čin

Prvky právneho vzťahu:

- Subjekty – účastníci – vznikajú im práva a povinnosti (zamestnanec, zamestnávateľ)
- Objekt – predmet – cieľ, ku ktorému práva a povinnosti smerujú (pracovná zmluva; výsledky tvorivej duševnej práce – vynálezy, umelecké diela; aj hodnoty – časť, dôstojnosť, osobná sloboda)

Právna spôsobilosť

- = spôsobilosť mať v medziach právneho poriadku práva a povinnosti;
- Vzniká narodením (prípadne počatím – dedit' môže i počaté dieťa),
- Zaniká smrťou (vyhlásením za mŕtveho);

Spôsobilosť na právne úkony

- = spôsobilosť svojím konaním, vlastnými prejavmi vôle vytvárať, meniť, rušiť právne vzťahy,
- nadobúda sa plnoletosťou (výnimočne aj v 16 rokoch – pri uzatváraní manželstva);
- Pozbavenie (obmedzenie) spôsobilosti na právne úkony – len rozhodnutím súdu, dôvod – trvalá alebo dočasná duševná choroba

Deliktuálna spôsobilosť

- Spôsobnosť na protiprávne konanie – spôsobilosť nieť právnu zodpovednosť za vlastné protiprávne konanie,
- v jednotlivých krajinách je rôzne.

Úloha:

- Vysvetlite, prečo je v súčasnosti v mnohých krajinách tendencia posúvať hranicu deliktuálnej spôsobilosti stále nižšie, dokonca niekde je pod hranicou desať rokov?
- Stále častejšie sa vyskytujú trestné činy páchané maloletými.